Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

14.11.2022

Eduskunnan talousvaliokunnan lausuntopyyntö (kirjallinen) KEHA/15183/2022 HE 134/2022

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi brexit mukautusvarauksen kansallisesta toimeenpanosta ja siihen liittyviksi laeiksi

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten (ELY-keskusten) elinkeinot-, työvoima- ja osaaminen vastuualueen johtajat yhdessä lausuvat hallituksen esitykseen laiksi brexit mukautusvarauksen kansallisesta toimeenpanosta ja siihen liittyvistä laeista seuraavaa:

Epävarmuus heijastuu yritysten investointeihin ja kehittämiseen

Vallitsevaan maailmantilanteeseen liittyvä epävarmuus heijastuu tällä hetkellä yritysten investointi- ja kehittämisaktiivisuuteen sekä yritysrahoituksen kysyntään. Esimerkiksi uuden ohjelmakauden mukaisten EAKR-rahoitteisten yritysten kehittämisavustusten kysyntä on ollut vähäisempää kuin oletettiin.

Em. johtuen ELY-keskukset arvioivat, että mukautusrahoituksen kysyntä voi jäädä vähäiseksi siitä huolimatta, että yrityksille on aiheutunut UK:n unionista eroamisesta kielteisiä vaikutuksia.

Investoinneissa tukiprosentilla voi olla osaltaan vaikutusta kysyntään

Lähtökohtaisesti varauksen käyttö investointeihin on kannatettavaa, mutta osassa Suomea alhaiset tukiprosentit voivat nousta kynnyskysymykseksi yritysten mahdollisuuksille tehdä investointeja.

Tukiprosentti voikin muodostua ratkaisevaksi investointien syntymiselle, jolloin mukautumisvarauksen käyttö investointeihin jakautuu maan eri osissa epätasaisesti.

Aikataulu on tiukka

Hallituksen esityksessä esitetään lisättäväksi lakiin valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi 12 a §, jonka mukaan hakemus, jolla haetaan yrityksen kehittämisavustusta brexit mukautusvarauksesta, on tehtävä viimeistään 31.8.2023.

LAPIN ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUS
0295 037 000
www.ely-keskus.fi
Y-tunnus 2296962-1
Kirjaamo
PL 8060, 96101 Rovaniemi
kirjaamo.lappi@ely-keskus.fi

Aikataulu hakemusten jättämiselle on tiukka ja se voi merkittävissä määrin rajoittaa mukautusvarauksen hyödyntämistä UK:n unionista eroamisen haitallisten seurausten kompensointiin liittyviin toimenpiteisiin.

ELY-keskusten näkemyksen mukaan, mukautusvarauksen kohteena olevien yritysten määrän arvioidaan olevan pieni, mikä osaltaan voi hidastaa kohderyhmän tavoittamista ja hankkeiden suunnittelun käynnistymistä.

Em. huomioiden aikataulua pidetään tiukkana, mikä haastaa hankkeiden suunnittelua ja valmistelua siinä määrin, että hakemuksia ei välttämättä ehditä määräaikaan mennessä jättää. Myös hankkeiden ja toimenpiteiden toteutukselle jää nyt käsillä olevassa esityksessä varsin lyhyt aika.

Esityksenä lisäaika vähintään maksatushakemuksille

Hallituksen esityksessä esitetään lisättäväksi lakiin valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi 14 a §:ään avustuksen maksatusaikataulu, jonka mukaan olisi maksettava viimeistään 31. päivänä joulukuuta 2023 ellei erityisistä syistä muuta johdu.

Yksityiskohtaisissa lisäyksen perusteluissa todetaan, että erityisiä syitä tulisi tulkita suppeasti ja tuen saajan esittämiä painaviakaan syitä hakemuksen viivästymiseen ei tulisi lähtökohtaisesti arvioida pykälässä tarkoitettuna erityisenä syynä.

Maksatusaikataulu kaikkinensa on tiukka. Lisäksi yksityiskohtaisissa perusteluissa ei huomioida tilanteita, joissa tuen saajasta johtumattomista syistä maksatushakemuksen jättäminen ei ole mahdollista annetussa määräajassa. Esimerkiksi maailmalla vallitseva komponenttipula voi aiheuttaa viiveitä kone- ja laiteinvestointeihin, jotka suoraan voivat tuoda viivästyksiä hankkeiden toteutukseen ja myös maksatushakemuksen jättämiselle.

Esitämme, että maksatushakemuksia tulee voida käsitellä ja maksatuspäätöksiä tehdä vielä vuoden 2024 puolella ja hakemuksen viivästymisessä tulee voida huomioida tekijät, joihin tuen hakija ei ole voinut itse vaikuttaa.

Lisäaikaa maksatushakemusten käsittelylle perustellaan myös sillä, että samaan aikaan 31.12.2023 ELY-keskusten rakennerahastoyksiköissä hoidetaan EU-ohjelmakauden 2014 – 2020 loppumaksatuksia, josta johtuen työtilanne on erittäin haasteellinen.

Selkeät ja yksiselitteiset kriteerit auttavat avustuksen hyödyntämistä

Brexit mukautusvarauksen myöntöperusteiden odotetaan olevan selkeät ja yksiselitteiset, jolloin rahoituksen hankeaktivoinnissa tuen käyttötarkoitusta olisi mahdollisimman helppo avata potentiaalisille yrityksille ja yhteistyöverkostoille.

Selkeät ja yksiselitteiset kriteerit mahdollistaisivat myös sen, että kustannukset olisivat lähtökohdiltaan EU-komission mukaan hyväksyttäviä eivätkä aiheuttaisi työläitä jälkitoimenpiteitä.

14.11.2022

Työ- ja elinkeinoministeriön toivotaan tuottavan ELY-keskusten käyttöön tarvittavat esittelymateriaalit.

Työnjako on selkeä

Hallituksen esityksen mukaan hallinnoinnista vastaisi Työ- ja elinkeinoministeriö ja välittävinä toimieliminä toimisivat nykyiset neljä nk. rakennerahasto ELY-keskusta.

Työnjakoa pidetään selkeänä ja kannatettavana. Se mahdollistaa olemassa olevan yritysrahoituksen asiantuntemuksen- ja olemassa olevien hallinto- ja valvontajärjestelmien hyödyntämisen.

Toimeenpano vaatii henkilöresurssia

Brexit mukautusvarauksen käytännön toimeenpano vaatii henkilöstöresursseja kaikissa ELY-keskuksista, jotta yritykset saadaan tietoisiksi yritysrahoituksen mahdollisuudesta ja hakemukset saadaan käsiteltyä annetuissa tiukissa määräajoissa.

ELY-keskuksille lain toimeenpanosta aiheutuu lisätyötä ja edellyttää henkilöstöresurssien kohdentamista tehtäviin, mikä on tärkeä tunnistaa ja siihen myös varautua.

Elinkeinot-, työvoima-, ja osaaminen vastuualueen johtajien verkoston puheenjohtaja

A007617

Allekirjoittaja A007617
DN: cn=A007617, ou=Ely, email=marja.perala@ely-keskus.fi
Päivämäärä: 2022.11.14 11:25:57 +02'00'

Marja Perälä

Liitteet

Jakelu Eduskunnan talousvaliokunta

Tiedoksi ELY-keskusten E-vastuualueen johtajat